

ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені Богдана Хмельницького Навчально-методичний відділ	Силабус навчальної дисципліни «Психологія спілкування»			
	Статус дисципліни: вибіркова			
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка			
Спеціальність	013 Початкова освіта			
Освітня програма	«Початкова освіта»			
Ступінь вищої освіти	Бакалавр			
Форма навчання	Денна, заочна			
Курс				
Семестр				
Обсяг дисципліни	Кредити	3	Години	90
Семестровий контроль	Залік			
Викладач	Литвин І.М., канд.пед.наук, старший викладач			
Контактна інформація	e-mail: in.litvin19@vu.cdu.edu.ua			
Кафедра	Початкової освіти			
Навчально-науковий інститут / Факультет	Навчально-науковий інститут педагогічної освіти, соціальної роботи і мистецтва			
Мова викладання	українська			
Предмет навчання (Що буде вивчатися)	Теоретичні аспекти спілкування як обмін інформацією, визначення специфіки вербальної, міжособистісної та невербальної комунікації, механізмів і ефектів міжособистісної перцепції.			
Мета (Чому це цікаво/потрібно вивчати)	Метою вивчення дисципліни є розширення та поглиблення інтересу студентів до проблем спілкування, до осмислення як позитивних, так і негативних сторін комунікативного процесу, забезпечення їх знаннями про теоретико-методологічні засади психології спілкування як науки, її місце в системі психологічних дисциплін.			
Програмні результати (Чому можна навчитися)	ПР 08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування. ПР 16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у			

	освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.
Компетентності (Як можна користуватися набутими знаннями і вміннями)	Згідно з вимогами освітньо-професійної програми у результаті вивчення курсу студент оволодіває такими компетентностями: ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії. ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя. ЗК 3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт. ЗК 4. Здатність працювати в команді. СК 1. Здатність спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово. СК 4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність. СК 12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Зміст дисципліни	Змістовий розділ 1. Спілкування як феномен психології Тема 1. Теоретичні аспекти спілкування Розвиток спілкування в онтогенезі. Класифікація видів та функцій спілкування. Засоби і основні форми спілкування. Основні стилі, тактики, стратегії спілкування Тема 2. Спілкування як обмін інформацією Специфіка процесу обміну інформацією.

Комунікативні бар'єри. Правила подачі зворотнього зв'язку. Слухання та говоріння.

Тема 3. Спілкування як взаємодія

Інтерактивна сторона спілкування. Теорії міжособистісної взаємодії. Різновиди міжособистісних контактів. Психологічний вплив.

Тема 4. Спілкування як розуміння і пізнання людьми один одного

Характеристика соціальної перцепції. Візуальна психодіагностика. Ефекти соціальної перцепції.

Змістовий розділ 2. Практичні навички психології спілкування

Тема 1. Конфліктне спілкування

Конфлікт: елементи, типи, динаміка конфлікту. Особливості поведінки у конфліктній ситуації. Актуалізаторська та маніпулятивна стратегії спілкування. Технології виходу з конфлікту.

Тема 2. Практичні прийоми виходу з учбових конфліктів

Поняття учбових конфліктів. Основні стилі поведінки в конфліктній ситуації. Варіанти педагогічної тактики. Методи вирішення конфліктів.

Тема 3. Педагогічне спілкування

Особливості спілкування «викладач-студент». Методи завоювання уваги. Правила педагогічного спілкування. Формування комунікативної культури викладача.

Список рекомендованої літератури:

1. Барановська Л. Психологія ділового спілкування : навч. посібник. Київ: НАУ, 2016. 248 с.
2. Горенко М. Специфіка прояву комунікативного компоненту готовності до здійснення професійної кар'єри у студентів-психологів. Психологічний журнал. Умань: ВПЦ Розробник Мар'яна ГОРЕНКО «Візаві». 2019. №3. С.32–41.
3. Корягіна Н. Психологія спілкування. Навч. посібник. Київ: 2015 148 с.
https://stud.com.ua/49628/psihologiya/psihologiya_spilkuvannya
4. Коструба Н. Ефективні комунікації як засіб досягнення професійних цілей. Соціально-психологічна компетентність персоналу в сфері публічного управління [Текст] : монографія / О. Лазорко, О. Кихтюк та ін. / за заг. ред. О. Лазорко, Т. Федотової. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. С. 92-105.

	5. Кравчук Н. Психологія конфлікту: навч. посіб. Умань: Візаві, 2019. 191 с. 6. Моргай Л. Соціально-психологічні аспекти спілкування в професійній діяльності: навч. посіб. Умань: Візаві, 2021. 179 с. 7. Орбан-Лембрик Л. Психологія професійної комунікації: Навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2005. 448 с. 8. Основи психології та міжособове спілкування : навч. посіб. / Лариса Володимирівна Засекіна, Тетяна Володимирівна Пастрик. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. 184 с. 9. Психологія спілкування : навчальний посібник / Л. Кайдалова, Л. Пляка, Н. Альохіна, В. Шаповалова. — 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : НФаУ, 2018. 140 с. 10. Філоненко М. Психологія спілкування: підруч. для вищ. навч. закл. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 240 с. 11. Яцина О. Психологія спілкування: Методична розробка практичних занять. Ужгород, 2011. 64 с. https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/26082/1/%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%20%D1%80%D0%B5%D0%BA%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D1%81%D0%BF%D1%96%D0%BB%D0%BA%D1%83%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F.pdf		
Розподіл годин	Лекційні	14	4
	Практичні/семінарські	16	4
	Лабораторні	0	0
	Самостійна робота	60	82
Критерії оцінювання роботи студентів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента під час вивчення дисципліни: структура усної відповіді під час підсумкового контролю та в ході практичних занять вимагає від кожного студента дотримання наступних компонентів: 1) визначення основних понять питання (теми, наукової проблеми): формулювання визначень, базисних категорій і понять; пояснення, тлумачення наведених понять (за необхідності); наведення альтернативних (синонімічних) визначень, якщо такі мають місце; коментар;		

2) генезис: звідки ввійшло в педагогічну лексику, коли та як виникло вперше; що відомо про першоджерела; як відбувався подальший розвиток; сучасний стан поняття (наукової проблеми);

3) сутність: взаємозв'язок з іншими компонентами системи; аналіз цих зв'язків; закономірності розвитку і функціонування;

4) технологічний аспект використання теоретичного чи прикладного педагогічного знання: переваги та недоліки; значення для передового вітчизняного чи зарубіжного педагогічного досвіду; існуючі та нерозв'язані проблеми;

5) власна оцінка: альтернативні погляди, власне бачення способів розв'язання проблеми; власна оцінка, припущення, їх обґрунтованість.

Оцінювання знань з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового контролю знань за **100-бальною** шкалою.

90-100 А – «відмінно» – здобувач вищої освіти виявляє: високий рівень володіння навчальним матеріалом; самостійність у аналізі і узагальненні опанованого матеріалу; особливі творчі здібності; уміння самостійно здобувати знання, знаходити і опрацьовувати необхідну інформацію; уміння використовувати сформовані загальні та спеціальні компетентності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях; переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності; високий рівень засвоєння практичних умінь і навичок; уміння вільно використовувати набуті знання під час виконання, практичних завдань; уміння висловлювати своє ставлення до обговорюваних проблем, здатний висловити власну думку щодо дискусійних питань, що ґрунтується на глибокому знанні матеріалу з фаху; здатність пов'язувати теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності.

82 – 89 В – «дуже добре» – здобувач вищої освіти виявляє: вільне володіння теоретичним матеріалом; глибоке знання змісту навчальної дисципліни, основних положень наукових джерел та навчальної літератури; уміння вільно використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань, висловлювати своє ставлення до обговорюваних проблем; уміння вільно розв'язувати справи і

задачі у стандартних ситуаціях; знання основоположних теорій і фактів, уміння наводити окремі власні приклади на аргументувати певні думки; здатність пов'язувати теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; демонструвати високий рівень засвоєння практичних умінь і навичок; уміння застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, здатність аналізувати, установлювати найсуттєвіші зв'язки і залежності між явищами, фактами, робити висновки; здатність самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких незначна.

75 – 81 С – «добре» – здобувач вищої освіти виявляє: знання змісту освітніх компонентів, основних положень наукових першоджерел та рекомендованої літератури; уміння використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань, висловлювати своє ставлення до обговорюваних проблем; здатність пов'язувати теоретичний матеріал, із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; рівень засвоєння практичних умінь і навичок, необхідний для розв'язання теоретичних і практичних завдань; відповідь є переважно логічною, послідовною, обґрунтованою, дає змогу переважно висвітлити основні положення екзаменаційного питання; під час усної відповіді або розв'язання практичних завдань допустив окремі неточності.

68 – 74 D – «задовільно» – здобувач вищої освіти: в основному опанував знаннями змісту більшості освітніх компонентів, в основному орієнтується в наукових першоджерелах та рекомендованій літературі; теоретичний зміст курсу засвоєний не повністю, але прогалини не носять суттєвого характеру; виявляє вміння в окремих випадках використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань, не завжди пов'язує теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; продемонстрував середній рівень засвоєння практичних умінь і навичок, в основному достатній для розв'язання теоретичних і практичних завдань; усна відповідь є невпевненою, непереконливою, фрагментарною, непослідовною, що дає змогу в основному висвітлити екзаменаційне питання; під

	час відповіді або розв'язання практичних завдань допустив значні неточності. 60 – 67 Е – «задовільно» – здобувач вищої освіти виявив: часткові знання окремих фрагментів навчального матеріалу з освітніх компонентів; відсутність достатньої орієнтації в наукових першоджерелах та рекомендованій літературі; уміння лише в поодиноких випадках використовувати набуті знання під час виконання практичних завдань та пов'язувати теоретичний матеріал із практичними завданнями майбутньої професійної діяльності; продемонстрував недостатній рівень засвоєння практичних умінь і навичок; більшість завдань не виконано; відповідь є невпевненою, непереконливою, непослідовною, що не дає змоги висвітлити екзаменаційні питання. 35 – 59 F – «незадовільно» – здобувач вищої освіти не засвоїв матеріал навчальної дисципліни, не розуміє теоретичного матеріалу і не має практичних навичок для виконання поставлених завдань у професійній діяльності. Може дати відповідь із кількох простих речень; здатен усно відтворити окремі положення завдання; не має сформованих практичних умінь і навичок. Критерії оцінювання навчальних досягнень студента під час вивчення дисципліни: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів); списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань в процесі заняття. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.
Матеріально-технічне забезпечення	Аудиторія теоретичного навчання, «Ресурсна кімната» (ауд. 204), персональний комп'ютер (ноутбук), інші засоби оргтехніки; електронні освітні платформи; програми та цифрові сервіси для спілкування та прийняття спільних рішень

	(месенджери, соціальні мережі, опитувальники тощо), підручники й посібники, засоби наочності, наукова література, презентаційні матеріали.